

Takaisin kotiin – Seinäjoki ja Vaasa muuttoalueina

Joonas Sotaniemi & Markku Mattila

Väestön rakenne ja muutokset ovat kuntien tärkeimpiä menestystekijöitä. Syntyvyyden ja kuolleisuuden lisäksi väestölliseen kehitykseen vaikuttaa muuttoliike. Keskeistä on lähtö- ja tulomuutto ja niiden välinen erotus. Nykyisen suhteellisen alhaisen syntyvyyden aikana muuttoliikkeellä on korostunut vaikutus väestön määrään.

Muuttovolyymien koko sinänsä ei pidemmällä aikavälillä määritä kunnan kehityksen ja hyvinvoinnin tasoa, vaan muuttajien väestölliset ominaisuudet ovat erityisen tärkeitä. Yhteiskuntarakenteen kehityksen näkökulmasta avainkysymykset liittyvät tulo- ja lähtömuuttajien sosiaalisiin, taloudellisiin, yksilöllisiin ja demografisiin seikkoihin (Aro 2012). Kunnan kannalta toivottavaa olisi, että tulomuuttajat olisivat työelämässä ja jäisivät kuntaan asumaan pitempiaikaisesti. Huomiota kiinnitetään myös niin sanottujen 'hyvien veronmaksajien' poismuuton ehkäisyyn.

Eteläisen Pohjanmaan nykyinen asema muuttoliikkeessä rakentuu vahvasti kahden, väestöltään yhtä suuren naapurikaupungin, Vaasan ja Seinäjoen, vetovoimaisuudelle. 1990-luvun lopulla Seinäjoki, kuten myös sitä ympäröivä Etelä-Pohjanmaan maakunta, leimattiin julkisuudessa "auringonlaskun maakunnaksi". Seinäjoella muuttotappio jylläsi, väestön koulutustaso oli heikko, tulot alhaiset ja elanto tuli matalan jalostusasteen sektoreilta (Helsingin Sanomat 1999). Sittemmin jotain merkittävää on tapahtunut. Kymmenen vuotta myöhemmin Helsingin Sanomat otsikoi artikkelinsa "Entinen tuppukylä on nyt ykkönen maan sisäisessä muuttoliikkeessä: Seinäjoki on vetovoimaisin" (Helsingin Sanomat 2010). Pidemmällä tarkastelujaksolla Seinäjoki oli muuttovirtojen vetovoimassa listalla toisena heti Espoon jälkeen. Laskelmien perusteella naapurikaupunki Vaasa, Pohjanmaan maakunnan keskus, oli sijalla 19 sekä viime aikojen että myös pidemmän aikavälin maassamuuton tarkastelussa. (Aro 2010a ja 2010b) Näiden laskelmien valossa eteläisen Pohjanmaan kahden 'napakaupungin' asema muuttoliikkeessä näyttää olevan erilainen.

FM Joonas Sotaniemi on valmistunut Oulun yliopiston maantieteen laitokselta pääaineenaan kulttuurimaantiede. Hän on perehtynyt muuttoliikkeisiin sekä kaupunkitutkimukseen. FT Markku Mattila toimii Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen aluepäällikkönä.

Avainsanat: suomalaiset muuttoliikkeet, maassamuutto, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Seinäjoki, Vaasa.

Tämä Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikettä tarkasteleva artikkeli perustuu postikyselyaineistoon sekä pienemmälle muuttajajoukkoille tehtyihin haastatteluihin. Käytetty postikyselyaineisto on osa laajempaa aineistoa, jolla kartoitettiin vuosina 2007–2011 eteläiselle Pohjanmaalle muuttaneiden ja sieltä pois muuttaneiden ihmisten muuttosuuntia, ominaisuuksia ja mielipiteitä. Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttajia postikyselyaineistossa oli kaikkiaan 347 (Taulukko 1). Tästä joukosta haastateltiin lisäksi kaikkiaan kahdeksan tutkimuksellisesti mielenkiintoista tulomuuttajaa. Heistä neljä muutti Seinäjoelle ja neljä Vaasaan. Haastattelumetodina oli teemahaastattelu. Postikyselyaineistosta, sen edustavuudesta ja haastatelluista sekä käytetyistä metodeista on kerrottu laajemmin tutkimuksen loppuraportissa (Sotaniemi & Mattila 2013, 23–29).

Taulukko 1. Postikyselyaineiston jakautuminen Seinäjoen ja Vaasan kesken muuttotyypeittäin, %.

	Tulomuutto	Lähtömuutto	Kaikki
Seinäjoki	49	47	48
Vaasa	51	53	52
Yhteensä, %	100	100	100
N	149	198	347

Postikyselyaineiston kokoamisen yhteydessä asetetuista rajauksista johtuu muutama seikka. Aineisto kuvaa ennen kaikkea maan sisäistä muuttoliikettä ja äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuvaa muuttajakuntaa. Lisäksi tulomuuttajat olivat muuttaneet kohdekaupungin sijaintimaakunnan ulkopuolelta ja lähtömuuttajat lähtökaupungin sijaintimaakunnan ulkopuolelle.¹ Tällä rajauksella tarkastelusta suljettiin pois kuntien sisäinen muuttoliike ja suurelta osin myös naapurikuntien välinen muuttoliike. (ks. tarkemmin Sotaniemi & Mattila 2013, 23–25)

Artikkelin tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Mitkä ovat Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttovirtojen pääpiirteet?
 - muuttovirtojen suunnat
 - millaiset ihmiset muuttavat
 - muuttamisen motiivit
- 2) Miten kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajat eroavat toisistaan?

Tutkimusalueet Seinäjoki ja Vaasa

Vaasa ja Seinäjoki ovat eteläisen Pohjanmaan suurimmat kaupungit. Kummassakin on noin 60 000 asukasta.² Vaasa on perustettu vuonna 1606 ja se on perinteinen hallinto- ja kauppakaupunki. Kaupunkina Seinäjoki on uudempi tulokas. Paikkakunta sai kasvupotentiaalia tullessaan rautatieristeyk-

¹ Vaasaan muuttaneet tulivat siis Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelta ja Vaasasta lähtijät menivät Pohjanmaan ulkopuolelle. Seinäjoelle muuttaneet tulivat Etelä-Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelta ja Seinäjoelta lähtijät menivät Etelä-Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelle.

² Vuoden 2012 lopussa Seinäjoella oli 59 557 asukasta ja Vaasassa 60 996 asukasta.

seksi 1880-luvulla. Kauppala Seinäjoesta tuli vuonna 1931 ja kaupunki vuonna 1960. Seinäjoen kasvua ovat avittaneet 2000-luvulla tapahtuneet kuntaliitokset. Matkaa kaupunkien välillä on noin 80 kilometriä.

Kaupunkirakenteeltaan Vaasa ja Seinäjoki ovat erilaisia. Vaasa on vanha, perinteisen satamakaupunkirakenteen omaava kaupunki. Seinäjoen 'maaseutumainen menneisyys' näkyy vielä kaupunkikuvassa, jossa on yhä piirteitä kirkonkylämäisyydestä. Vaasaan verrattuna Seinäjoen kaupunkirakenne ja väestön keskittyminen ovat hajanaisempia, asutus väljempää. Erot ovat nähtävissä esimerkiksi kaupunkien keskustoissa. Seinäjoen kaupungin keskusta on rakentunut rautatieaseman ympärille ja muutaman vanhan valtaväylän varrelle. Vaasan keskusta on tiiviisti rakennettuna sijoittunut merenranta-alueille. (Sotaniemi & Mattila 2013, 16–17)

Kaupunkien elinkeinorakenne on melko samanlainen. Työpaikoilla mitattuna palvelut ovat keskeisessä asemassa. Työpaikkojen valossa Vaasa on Seinäjokea teollistuneempi: Vaasassa on Seinäjokea suurempi osuus jalostuksen työpaikkoja, kun taas Seinäjoella alkutuotannon työpaikkojen osuus on Vaasaa suurempi. Vaasan suuret yritykset toimivat korkean teknologian alalla, Seinäjoella pääasiallinen liiketoiminta-ala on elintarviketeollisuus. Vaasassa työpaikat myös sijaitsevat suuremmissa keskittymissä kuin Seinäjoella. (Sotaniemi & Mattila 2013, 20–22)

Eroa kaupunkien välille tuovat myös niiden koulutustarjonta ja ulkomaalaisen väestön määrä. Vaasaan tullaan opiskelemaan, mutta Seinäjoelta lähdetään opiskelemaan. Toisen asteen koulutuksesta alkaen Vaasassa on huomattavasti laajempi koulutus- ja opiskelutarjonta kuin Seinäjoella: esimerkiksi ammattikorkeakoulussa opiskelevia on Vaasassa yli puolitoista kertaa enemmän kuin Seinäjoella. Suurinta eroa merkitsee kuitenkin yliopisto, joka Vaasassa on, mutta Seinäjoelta puuttuu. Yliopisto tuo Vaasaan opiskelijoita, tutkijoita, kehitystoimintaa ja kansainvälisyyttä aivan toisella tapaa kuin Seinäjoen toimintoiltaan vähäisempi yliopistokeskus. Vaasa onkin erityisesti Seinäjokeen mutta myös koko Suomeen verrattuna kansainvälinen paikka. Seinäjoella ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä on vain kaksi prosenttia, kun heidän osuutensa Suomen väestöstä on kaksi kertaa suurempi ja Vaasan väestöstä kolminkertainen. (Sotaniemi & Mattila 2013, 15, 56)

Merkittävä ero tutkimusalueiden välillä liittyy äidinkieleen. Kotimaisten kielten puhujien osuudet ovat jakaantuneet alueilla eri tavoin. Seinäjoen kaupunki, sen seutukunta ja maakunta ovat käytännössä täysin suomenkielisiä alueita. Olipa tarkastelussa mikä tahansa näistä, alle prosentti väestöstä ilmoittaa äidinkielen ruotsin. Vaasan kaupungissa ruotsinkielisten osuus on neljännes väestöstä, seutukunnassa kaksi viidesosaa ja maakunnassa jo puolet.

Muuttamisen suunnat

Jotta muuttovirtojen suunnista ja voimakkuuksista saatiin käsitys, kysyttiin tulomuuttajilta heidän viimeisintä asuinkuntaansa ennen tutkimusalueelle muuttamista ja toisaalta lähtömuuttajilta heidän ensimmäistä asuinkuntaansa tutkimusalueelta muuttamisen jälkeen. Analyysin helpottamiseksi kuntia tarkasteltiin maakunnittain. Lisäksi käytettiin ryhmää ”Ruotsi” ja ryhmää ”muut ulkomaat”.

Seinäjoelle saapuneet muuttajat tulivat tasaisesti useasta eri maakunnasta (Taulukko 2). Viisi keskeisintä muuttoaluetta luovutti kolme neljäsosaa kaikista tulomuuttajista. Vaasaan sen sijaan

saavuttiin keskittyneemmin: suurin luovuttaja vastasi yksinään kolmasosasta Vaasaan tulleista muuttajista, ja vastaavasti kahden keskeisimmän alueen luovuttamien tulijoiden määrä oli lähes puolet kaikista tulijoista. Keskittymisen vastapainona oli se, että toinen puoli Vaasan muuttovirroista koostui keskenään melko samanlaisista pienemmistä puoroista. Seinäjoen tulomuutolle oli maantieteellisesti leimallista se, että tulomuuttajat tulivat pääasiassa Uudeltamaalta ja naapurimaakunnista, eli Pohjanmaalta, Pirkanmaalta, Keski-Suomesta ja Pohjois-Pohjanmaalta.³ Vaasan tulomuutto oli luonteeltaan puolestaan enemmän kaukokuutto, jossa naapurimaakuntien osuus – Etelä-Pohjanmaata lukuun ottamatta – oli varsin vähäinen. Alueina jo mainitun Etelä-Pohjanmaan ohella korostuivat Uusimaa ja Varsinais-Suomi, kummatkin vahvan ruotsinkielisen väestön omaavia alueita.

Kun tulomuuton maakuntatasoa tarkastellaan lähemmin, huomataan, että kummankin kaupungin tulomuuttajat saapuivat pääosin kaupunkikes-

³ Pohjois-Pohjanmaa voitaneen tässä yhteydessä katsoa Etelä-Pohjanmaan naapurimaakunnaksi. Toki niiden välissä on Keski-Pohjanmaan maakunta, mutta sen alue, joka edellä mainittua kahta maakuntaa toisistaan erottaa, on perin kapea.

Taulukko 2. Kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajien muuttoalueet maakunnittain (% vastaajista).

Maakunta	Seinäjoki		Vaasa		
	Tulomuutto	Lähtömuutto	Maakunta	Tulomuutto	Lähtömuutto
Uusimaa	20	29	Uusimaa	32	49
Pohjanmaa	20	2	Etelä-Pohjanmaa	17	10
Pirkanmaa	15	27	Varsinais-Suomi	10	7
Keski-Suomi	11	9	Keski-Suomi	7	–
Pohjois-Pohjanmaa	10	5	Pirkanmaa	7	14
Kanta-Häme	4	1	Keski-Pohjanmaa	6	–
Keski-Pohjanmaa	4	1	Muut ulkomaat	4	3
Muut ulkomaat	4	4	Pohjois-Pohjanmaa	4	2
Pohjois-Savo	4	3	Ruotsi	4	–
Ruotsi	3	–	Etelä-Savo	3	–
Varsinais-Suomi	–	9	Satakunta	3	3
Muut maakunnat	5	10	Muut maakunnat	3	12
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	72	92	N	72	101

kuksista. Seinäjoelle saavuttiin Helsingistä, Espoosta ja Vantaalta (Uusimaa), Vaasasta ja Mustasaaresta (Pohjanmaa), Tampereelta (Pirkanmaa), Jyväskylästä (Keski-Suomi) ja Oulusta (Pohjois-Pohjanmaa). Vaasaan saavuttiin Helsingistä (Uusimaa), Seinäjoelta (Etelä-Pohjanmaa) ja Turusta (Varsinais-Suomi).

Lähtömuutossa keskittyminen näkyi vielä selvemmin (Taulukko 2). Aineiston mukaan Seinäjoelta lähdettiin pääasiassa kahteen suuntaan, Uudellemaalle ja Pirkanmaalle. Yhdessä ne houkuttivat hie-man yli puolet lähtijöistä. Koska kyseessä ovat maakunnat myös luovuttivat huomattavassa määrin tulijoita Etelä-Pohjanmaalle, voidaan sanoa, että muutto näiden alueiden välillä oli vastavuoroista. Näiden alueiden välisessä muutossa Seinäjoki oli lievästi tappiolla: se luovutti näille alueille kymmenkunta prosenttiyksikköä enemmän muuttajia kuin se niiltä sai.

Vaasan vastaajien lähtömuutto puolestaan oli kaikkein keskittyneintä. Puolet lähtijöistä suuntasi Uudellemaalle. Vastaavasti noin joka seitsemäs lähtömuuttaja suuntasi matkansa Pirkanmaalle. Keskittymisen sivutuote oli se, että tärkeimmän ’muuttoliikekumppaninsa’ kanssa Vaasa oli raskaasti tappiolla: Uusimaa vastaanotti Vaasasta muuttajia kaksikymmentä prosenttiyksikköä enemmän kuin se sinne luovutti. Suurimman muuttovoittonsa Vaasa sai Etelä-Pohjanmaalta. Vastaavasti Seinäjoki sai suurimman muuttovoittonsa Pohjanmaalta. Aineiston valossa näiden maakuntien ja maakuntien kes-

kuskaupunkien välinen keskinäinen muutto näyttää hyvin vilkkaalta ja prosenttiosuudella mitattuna yhtä suurelta. Lähtömuutossa korostui suurten kaupunkikeskusten ja yliopistokaupunkien (pääkaupunkiseutu, Tampere, Turku, Oulu ja Jyväskylä) vetovoima.

Muuttamisen motiivit

Yleisimmät muuttomotiivit liittyvät työhön ja ammattiuraan, asuntoon ja asuinympäristöön sekä elämäntilanteessa tapahtuviin muutoksiin (Kyttö & Väliniemi 2009, 26). Tutkimusten mukaan tämän vuosituhannen maassamuutossa on vahvasti korostunut halu oman elämäntilanteen parantamiseen. Muutto on koettu positiivisena asiana ja elinoloissa on tapahtunut myönteistä kehitystä (Korki-asaari & Söderling 2007).

Kyselykaavakkeessa esitettiin useita muuttosyytä ja vastaajia pyydettiin arviomaan, kuinka tärkeinä he pitivät niiden vaikutusta muuttopäätökseen. Tulosten mukaan tulomuuttajien keskeisimmät syyt liittyivät työhön ja urakehitykseen uudessa asuinkunnassa sekä perheen ja sukulaisten läheisyyteen (Taulukko 3). Seinäjoelle muuttaneiden kohdalla yksittäistä muuton kärkisyytä ei noussut esiin. Tärkeimmän syyn asema jakautui kahden seikan kesken: perheen ja sukulaisten läheisyys sekä

Taulukko 3. Tulomuuton motiivit Seinäjoelle ja Vaasaan muutettaessa (% vastaajista).

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Työ ja ura tulokunnassa	53	70	44	30
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	54	62	45	38
Vaihtelunhalu	49	43	47	55
Elintason parantaminen	41	47	54	49
Työmatkan pituus tulokunnassa	30	42	64	57
Turvallisuus tulokunnassa	35	24	53	68
Puolison työpaikan sijainti	28	28	72	68
Asuntojen hinnat tulokunnassa	26	24	69	73
Liikenneyhteydet tulokunnassa	27	15	63	81
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	18	24	79	69

Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”

työ ja ura. Sen sijaan Vaasaan muuttaneiden vastauksissa työn ja uran merkitys muuttosyyntä korostui selvästi. Yhtä selvästi toisella sijalla oli perheen ja sukulaisten läheisyys. Yleisesti ottaen sekä Vaasaan että Seinäjoelle muuttaneiden keskuudessa merkityksellisinä pidettyjen muuttosyyden joukko oli hyvin samankaltainen. Vaasaan muuttaneista piirtyi kuitenkin kuva ura- ja työorientoituneempaa joukkoa kuin Seinäjoelle muuttaneet.

Huomattavaa myös on, että usealla esitetyllä muuttosyyllä ei vastaajien enemmistön mielestä ollut vaikutusta muuttopäätöksen tekoon. Aineiston valossa näyttää siltä, että tiedämme melko tarkkaan, mitkä motiivit ovat merkityksellisiä ihmisten muuttaessa Seinäjoelle tai Vaasaan. Sen sijaan merkityksellisten muuttomotiivien kirjo on leveä ja niiden osuutta muuttopäätöksiin on vaikea tulkita.

Lähtömuuttajien keskeisimmät muuttosyyt olivat työ ja ura, vaihtelunhalu ja elintason parantaminen (Taulukko 4). Kaikkein vähiten lähtijöiden muuttopäätökseen vaikuttivat tulokunnan tarjonta lasten kasvuympäristön, turvallisuuden, asuntojen hintojen ja työmatkan pituuden suhteen. Näiden kaikkien vastausvaihtoehtojen kohdalla myös vastaajien osuus jäi perin pieneksi. Osaltaan sekin kertonee niiden kokemisesta merkityksettöminä kysytyn asian suhteen.

Lähtijöiden muuttosyyt olivat hyvin samankaltaiset sekä Seinäjoella että Vaasassa. Tuloksen va-

lossa lähtömuuton keskeisenä syynä on parempien toimeentuloedellytysten hankkiminen. Tämä sopii hyvin siihen, että aineiston lähtömuuttajat olivat nuoria. Heille tärkeitä asioita ovat oman elämän rakentaminen ja vakiinnuttaminen, ei vielä niinkään esimerkiksi perheeseen tai sosiaalisiin verkostoihin liittyvät seikat.

Seinäjoen ja Vaasan muuttajien muuttosyyt käyvät pääosin yhteen edeltävien tutkimusten kanssa (Kytö & Väliniemi 2009; Korkiasaari & Söderling 2007). Erona on kuitenkin tässä työssä havaittu perheen ja sukulaisten merkityksen korostuminen erityisesti tulomuuttajien motiiveissa. Tämä liittyy havaittuun juurten suureen merkitykseen ja paluumuuttoon (Sotaniemi & Mattila 2013, 35–37) Juurten merkitys puolestaan käy yksiin sen kanssa, että pohjalaisia pidetään Suomen mittapuulla erityisen yhteisöllisinä ja sosiaalista pääomaa omaavina (ks. Hyyppä 2002).

Tyypillinen muuttaja

Aiemmassa muuttoliiketutkimuksessa on tunnistettu seuraavat muuttajien ryhmät: uramuuttajat, perhekeskeiset työmuuttajat, työhön siirtyvät nuoret, perheenmuodostajat ja asumismuuttajat sekä vetäytyjät (Söderling 1988). Tämän tutkimuksen aineiston mukaan Seinäjoen ja Vaasan tulo- ja

Taulukko 4. Lähtömuuton motiivit Seinäjoelta ja Vaasasta muutettaessa (% vastaajista).

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Työ ja ura tulokunnassa	65	59	31	40
Vaihtelunhalu	52	53	44	45
Elintason parantaminen	48	52	50	46
Puolison työpaikan sijainti	23	29	76	69
Liikenneyhteydet tulokunnassa	17	18	82	82
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	12	21	87	77
Työmatkan pituus tulokunnassa	4	8	90	89
Asuntojen hinnat tulokunnassa	1	9	96	90
Turvallisuus tulokunnassa	3	4	97	96
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	1	5	94	86

Taulukosta on poistettu ryhmä "ei osaa sanoa".

lähtömuuttajat jäsentyivät selkeästi neljään ryhmään:

- työ- ja uramuuttajat
- paluumuuttajat
- opiskelijat
- kieliperusteiset muuttajat

Työmuuttajille työ- ja uramahdollisuuksien parantaminen ovat keskeinen muuttamisen motiivi. Useimmiten he ovat vastavalmistuneita tai työuransa alkuvaiheessa ja muuttavat suureen kaupunkikeskukseen työpaikan perässä. Seinäjoella ja Vaasassa työ- ja uramuuttajat ovat pääsääntöisesti lähtömuuttajia. Toki myös tulomuuttajilla on työhön ja uraan liittyviä motiiveja, mutta heidän muuttoonsa on muitakin syitä, ja kyseessä on usein paluumuutto.

Paluumuuttajat ovat jo vakiintuneet työelämään. Heille perheen ja sukulaisten läsnäolo on tärkeää: he ovat asuneet jonkin aikaa muualla ja haluavat palata takaisin kotiseudulle. He kokevat paluuseudun turvalliseksi ja rauhalliseksi lasten kasvuympäristöksi. Heille on ominaista oman asunnon hankinta ja perheen perustaminen. *Opiskelijat* ovat sekä tulo- että lähtömuuttajia. He muuttavat opiskelupaikan perässä ja valmistuttuaan heistä voi tulla työ- ja uramuuttajia. Heille asuinpaikan vaihto on yleistä. *Kieliperusteiselle muuttajalle* on tärkeää, että hän voi käyttää omaa

kotimaista äidinkieltään työelämässä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Tutkimuksen *tulomuuttajien* tyypilliset piirteet on koottu taulukkoon (Taulukko 5). Seinäjoelle muuttanut on tyypillisimmillään keski-ikäinen tai sitä vanhempi, koulutustaso on alempi korkea-aste, tulot ovat olleet keskitasoa ja hänellä on vakiintunut asema työelämässä. Hän on muuttanut alueelle paluumuuttajana. Asumisympäristöltään muuttaja haluaa rauhallisuutta, mutta kuitenkin palvelujen läheisyyttä. Hän asuu omistamassaan rivi- tai omakotitalossa keskustan lähellä kaupunkitaajamassa perheensä kanssa, mutta lapset voivat asua jo omillaan. Muuttajalla on Seinäjoella vahva sosiaalinen verkosto ja sukulaisia. Muuton pääasialliset motiivit ovat asumisen tason ja yleisten elämänolosuhteiden parantaminen ja paluu juurille.

Vaasaan muuttajan motiivit pohjautuvat työhön ja uraan, opiskeluun sekä kielikysymyksiin. Tyypillinen muuttaja on joko keski-ikäinen lähettyvillä oleva työelämään vakiintunut perheellinen tai nuori opiskelija. Ensin mainitulla on usein ylemmän tason koulutus ja hänen tulonsa ovat vähintään keskitasoa. Asuntonsa hän haluaa mieluummin keskustan kerrostalosta. Hän on usein paluumuuttaja, ja paluu juurille on yksi muuton motiiveista. Nuorelle opiskelijalle kaupunki ei ole ennestään tuttu ja tulon motivaatio on opiskelupaikka. Nuori opiskelija on perheetön ja asuu vuokralla.

Taulukko 5. Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet.

Ominaispiirre	Seinäjoki	Vaasa
Ikä:	Keski-ikäinen tai vanhempi	Nuori aikuinen tai keski-ikäinen
Perhe:	Lapsiperhe tai lapset jo omassa taloudessa	Lapsiperhe tai ei lapsia
Äidinkieli:	Suomi	Suomi tai ruotsi
Koulutus:*	Alempi korkea-aste	Ylempi korkea-aste
Työ tai opiskelu:	Vakiintunut työelämään	Opiskelija tai vakiintunut työelämään
Tulotaso:**	Keskituloinen	Keski- tai korkeatuloinen
Asuminen:	Kaupunkitaajama, rivi- tai omakotitalo	Tiivis kaupunkialue, kerrostalo
Muuttomotiivi:	Asuminen, sosiaaliset syyt ja paluumuutto	Työ ja ura, opiskelu ja paluumuutto

* Alempi korkea-aste = ammattikorkeakoulututkinnot, yliopistojen alemmat korkeakoulututkinnot; Ylempi korkea-aste = ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, yliopistojen ylemmät tutkinnot (maisteri).

** Tulotason arviointi perustuu muuttajien itse ilmoittamiin tuloihin ja niistä muodostettuihin tuloluokkiin sekä vertailuun Tilastokeskuksen määrittämään pienituloisuuden rajaan, joka vuonna 2011 oli 13 640 euroa kulutusyksikköä kohden (Tilastokeskus 2013).

Taulukko 6. Seinäjoen ja Vaasan lähtömuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet.

Ominaispiirre	Seinäjoki	Vaasa
Ikä:	Nuori aikuinen	Nuori aikuinen
Perhe:	Parisuhteessa, ei lapsia	Parisuhteessa, ei lapsia
Äidinkieli	Suomi	Suomi
Koulutus:*	Alempi korkea-aste	Alempi tai ylempi korkea-aste
Työ tai opiskelu:	Opinnot kesken tai uran alkuvaiheessa	Vastavalmistunut tai uran alkuvaiheessa
Tulotaso:**	Pieni- tai keskituloinen	Keski- tai korkeatuloinen
Asuminen:	Lähiö, kerrostalo	Lähiö, kerrostalo
Muuttomotiivi:	Opiskelu, työ ja ura	Elintason parantaminen tai työ ja ura

* Alempi korkea-aste = ammattikorkeakoulututkinnot, yliopistojen alemmat korkeakoulututkinnot; Ylempi korkea-aste = ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, yliopistojen ylemmät tutkinnot (maisteri).

** Tulotason arviointi perustuu muuttajien itse ilmoittamiin tuloihin ja niistä muodostettuihin tuloluokkiin sekä vertailuun Tilastokeskuksen määrittämään pienituloisuuden rajaan, joka vuonna 2011 oli 13 640 euroa kulutusyksikköä kohden (Tilastokeskus 2013).

Seinäjoen tulomuuttajien taustoissa korostuvat elämänvaihe, sosiaaliset syyt ja asuminen, kun taas Vaasaan muuttaneiden motiiveissa painottuvat työ, ura ja opiskelu sekä kielikysymys. Kielellä voi olla vaikutusta myös Seinäjoen tulomuutossa, koska osa muuttajista katsoo ruotsin kielen taitonsa riittämättömäksi ja on siksi valinnut nimensä omaan Seinäjoen. Paluumuutto sukujuurten alueelle näyttää olevan merkittävä motivaatiotekijä molempien kaupunkien tulomuutossa. Tulo- ja lähtömuuton virtaa luonnehti maan kaupunkien välinen muutto: Seinäjoelle ja Vaasaan tullaan Suomen suurista kaupungeista, mutta suuriin kaupunkiin myös lähdetään Seinäjoelta ja Vaasasta. Muuttajat kokivat Vaasan rakenteeltaan ja miljööltään selvästi kaupunkimaiseksi, Seinäjokea taas pidettiin maaseutupaikkakuntana.

Tyypillinen lähtömuuttaja asuu vuokralla kerrostalossa kaupungin keskustassa. Hän on nuori ja elää parisuhteessa, mutta hänellä ei ole lapsia (Taulukko 6). Seinäjoelta lähtenyt muuttaa opiskelu- tai työpaikan takia suureen tai keskisuureen kaupunkiin, tulotaso on alhainen ja opinnot ovat vielä kesken tai ura on alkuvaiheessa. Vaasasta lähtenyt on vastavalmistunut ja muuttaa työn ja elintason parantamisen takia suureen kaupunkikeskukseen. Hänellä on korkea tulotaso.

Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien välillä on profiilieroja enemmän kuin samojen kaupunkien lähtömuuttajilla keskenään. Seinäjoelle muuttaneet ovat tyypillisesti varttuneita iältään, ja heidän työ- ja perhesuhteensa ovat vakiintuneita. Vaasaan muuttajissa taas painottuu nuorten ja perheettömien opiskelijoiden osuus. Lähtömuuttajien ominaisuudet ovat näillä paikkakunnilla sen sijaan lähes samankaltaiset. Lähtömuuttajille on ominaista tavoite opiskelun aloittamisesta tai jatkamisesta, työllistymisestä ja elintason parantamisesta.

Tällä hetkellä Seinäjoelle ja Vaasaan suuntautuu rakenteeltaan hyvin erilainen muuttovirta. Tämä tarkoittaa, että nämä kaupungit eivät oikeastaan kilpaile keskenään muuttajista – ne kyllä kalastavat samasta järvestä, mutta pyytävät täysin eri kalaa. Tämä voisi avata mahdollisuuksia yhteiseen esiintymiseen muuttajia houkuteltaessa. Alueiden elinkeinoelämän kehittyminen, työllistämismahdollisuudet ja koulutustarjonta voivat toki aikaa myöden muokata kilpailuasetelmaa toisenlaiseksi. Olenaista on kuitenkin se, että näillä näkymin kaupunkien väestö tulee muuttoliikkeiden johdosta kasvamaan, mikä tuo potentiaalia kaupunkikehitykseen ja lisää moniulotteisuutta elinkeinoelämässä.

Lähteet**Kirjalliset lähteet:**

- Helsingin Sanomat (1999). Auringonlaskun maakunta. 17.10.1999.
- Helsingin Sanomat (2010). Entinen tuppukylä on nyt ykkönen maan sisäisessä muuttoliikkeessä: Seinäjoki on vetovoimaisin. 5.9.2010.
- Hyyppä Markku T. (2002). Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. PS-kustannus, Jyväskylä.
- Korkiasaari, Jouni & Ismo Söderling (2007). Muuttoliike. Teoksessa: Koskinen, S., Martelin, T., Notkola, I-M., Notkola, V., Pitkänen, K., Jalovaara, M., Mäenpää, E., Ruokolainen, A., Rynnänen, M. & I. Söderling (toim.). Suomen väestö. 2. uudistettu laitos. Gaudeamus, Helsinki, 239–270.
- Kytö, Hannu & Jenni Väliniemi (2009). Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja 3, Helsinki.
- Sotaniemi, Joonas & Markku Mattila (2013). ”Olen palannut kotiseudulle jäädäkseen”: Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeet. Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia nro 6. Siirtolaisuusinstituutti, Turku.
- Söderling, Ismo (1988). Maassamuuton ulottuvuudet. Yksilö-, alue- ja yhteiskuntatason tarkaste-

lu Suomessa vuosina 1977–1978 maassamuutaneista. Annales Universitatis Turkuensis. Sarja C, osa 65. Turun yliopisto, Turku.

Sähköiset lähteet:

- Aro, Timo (2010a). Vetovoimaisimmat suuret kaupungit. Analyysi muuttoliikkeestä 20 suurimmassa kaupungissa vuosina 2005–2010. <<http://www.timoaro.net/index.php?p=177>> Luettu 10.11.2010.
- Aro, Timo (2010b). Vetovoimaisimmat suuret kaupungit. Analyysi muuttoliikkeestä 20 suurimmassa kaupungissa vuosina 1980–2010. <<http://www.timoaro.net/index.php?p=177>> Luettu 10.11.2010.
- Aro, Timo (2012). Kaupunkiseutujen muuttoliikkeen rakenteellinen dynamiikka. <http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/Kaupunkiseutujen_muuttoliikkeen_rakenteellinen_dynamiikka.pdf> Luettu 16.5.2013.
- Tilastokeskus (2013). Tulonjakotilasto, kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot vuonna 2011. <http://www.stat.fi/til/tjt/2011/03/tjt_2011_03_2013-04-10_kat_001_fi.html> Luettu 20.5.2013.

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskukselle sähköinen arkistolahjoitus

Aluekeskus on jo vähän aikaa sitten alkanut kerätä arkistoaineistoa sähköisessä muodossa eli skannaamalla. Näin siksi, että ihmiset eivät välttämättä halua luopua alkuperäisestä aineistosta – esim. alkuperäisistä amerikankirjeistä – mutta voivat antaa luvan niiden sähköiseen kopioimiseen arkistossa säilytystä varten. Tänä syksynä aluekeskuksen arkistoon on sähköisessä muodossa tallennettu lahjoitus, joka sisältää mm. 83 valokuvaa Amerikasta ja Suomesta, hautajaiskutsuja, kuolinilmoituksen, kirjoitelman Isän äidin suku (Father's mother's relatives) by Kalervo (Matti's son) Viitanen ja kopion Gayle Mattson Kollitzin kirjoittamasta omakustannekirjasta Elias Viitanen and Maria Ruona: Finnish Ancestors, Finnish and American Descendants. Suurkiitos lahjoittajalle!